

elevorganisasjonen

Til Utvalget for fremtidens fellesskole

Fra Elevorganisasjonen

Dato 17.06.2025

Innspill fra Elevorganisasjonen til utvalget for fremtidens fellesskole

Elevorganisasjonen ønsker å takke for muligheten til å komme med skriftlige innspill til utvalget for fremtidens fellesskole. I dette skriftlige innspillet tar vi opp de utviklingstrekkene vi anser som mest utfordrende for fellesskolen.

Hva er fellesskolen?

Elevorganisasjonen anser fellesskolen som et av grunnpilarene i norsk samfunn, og helt grunnleggende for den velferdsstaten vi lever i. For at Norge skal kunne fungere slik vi gjør, er vi avhengige av et utdanningssystem som utdanner unge voksne som er klare for å være aktive arbeidere og medborgere. Den offentlige fellesskolen handler om å gi alle barn og unge i Norge det samme utgangspunktet og de samme sjansene for å kunne bli hvem som helst i samfunnet. I tillegg fungerer fellesskolen som en utjevner av sosiale forskjeller. Det at skolen er bygget på et gratisprinsipp og ingen må kjøpe seg til bedre tilbud, gjør at alle elever stiller likere. Fellesskolen handler også om å være en trygg arena for elever å være på, spesielt for de som ikke har det bra hjemme.

Teknologiske utviklingstrekk

Den teknologiske utviklingen er en sentral del av dagens samfunn, og noe som vi ikke kan se vekk fra. Derfor er det viktig at skolen omfavner de nye teknologiske verktøyene og inkluderer det i læringen, på en trygg og bærekraftig måte. Om fellesskolen vegrer seg fra dette, vil konsekvensen være at elever ikke er i stand til å møte arbeidslivet. Arbeidslivet og samfunnet vil garantert følge den teknologiske utviklingen, og ha stort behov for arbeidstakere som kan ta i bruk moderne verktøy.

Skolen må utvikle seg i takt med teknologien. Vi kan ikke ha et system der det tar ti år å innføre nye læringsmetoder og verktøy. Med utviklingen følger også et økt behov for kritisk kildetenkning og gode metoder for bruk av mobil, PC og KI-verktøy. Elevene må inkluderes i samtalen, både for å utforske muligheter og begrensninger ved slike verktøy.

Bruken av KI og ny teknologi kan frigjøre tid til å fordype seg i ferdigheter som research, sammenligning av kilder og kildekritikk. Det kan også bidra til at læreplanen favner bredere og gir rom for mer nytenkning og problemløsning.

Fellesskolen skal gi like muligheter for alle. Derfor er det viktig å peke på at teknologi kan forsterke sosial ulikhet hvis skolen ikke tar den i bruk. Vi frykter at enkelte, gjerne de med høyere økonomisk status og de med mye støtte hjemmefra, får et forsprang, mens andre faller utenfor.

Individualisering og tilpasset undervisning

I de fleste velstående land blir samfunnet sterkt individualisert. Vi ønsker å dyrke individets egenskaper – dette skal også reflekteres i skolen. Ingen elever er like. Selv om fellesskolen har lik start for alle, betyr ikke det at alle har like behov.

Elevorganisasjonen har lenge etterlyst bedre tilpasning i skolen. Mestring i læring er nøkkelen til trivsel, et trygt skolemiljø og gode resultater – noe altfor mange elever mangler i dag fordi tilpasningen ikke strekker til. Uten god tilpasning i skolen øker risikoen for utenforskap og sosial ulikhet, og undergraver prinsippet om like muligheter for alle.

Elevene ønsker flere lærere per elev, og flere fagfolk som kan avlaste faglærerne. Elevundersøkelsen 2023 viste at over 60 % ønsket mer individuell hjelp. Samtidig er lærertettheten rundt 11,5 elever per lærer i gjennomsnitt. Samtidig etterlyser vi også hvordan teknologiske verktøy kan tilpasses undervisningen. Her ville nivåinndeling bli trukket frem som en løsning på problemet. Elevorganisasjonen mener at tilpasning i skolen ikke løses ved å dele opp elever over tid, men at alle lærere har tid til å tilpasse undervisningen for hver enkelt elev. Da trenger vi et sterkt lag rundt eleven, med gode fagfolk som kan frigi tid fra kontaktlærer. Da vil også eleven føle seg mest mulig støttet og trygg på skolen. Dette er tiltak som krever mye tid, penger og ressurser. Men hvis vi ønsker å være et samfunn som verdsetter utdanning, må vi tørre å prioritere det.

Handlingskraft fra politikere

Det siste året har politikere vist stor interesse for å endre skolen – og bruker debatten til å vise handlekraft. Skoledebatten er preget av frykt for læringsutvikling, og flere maler et dystert bilde av skolen. Vi er redde for at politiske kortsiktige tiltak vil svekke lærernes metodefrihet – en viktig del av fagfornyelsen fra 2020. Alt for mye sentralstyring kan redusere elevmedvirkning og undergrave tilliten mellom lærer, elev, skoleeier og politikere.

Økonomiske og demografiske utviklingstrekk

Skolenedleggelser og kutt tvinger frem flere privatskolevalg – særlig i distriktene. Utdanning må ikke prioriteres bort av økonomiske hensyn: Privatskoler kan øke skillet mellom elever med og uten råd. Ifølge Udir er antall grunnskoler redusert med 376 siden 2009–10, med nedleggelse særlig i småkommuner udir.no. Private skoler utgjør nå 10 % av skolene, men kun 5 % av elevene går der udir.no.

Privatskoler øker forskjellene mellom elever med ulik økonomisk bakgrunn. Når ressurssterke familier velger private, forsterkes skillet og undergraver prinsippet om like muligheter for alle.

I Norge fødes det færre barn, som fører til færre elever. Når elevtallet synker, er vi avhengige av hver enkelt til å opprettholde samfunnet. Derfor må skolen prioriteres, uansett barnekull.

elevorganisasjonen

Lesing, skriving og motivasjon

Norsk skole har utfordringer med lesing, skriving og regning. Vi mener svaret ikke ligger i mer teori og stillesitting. Skolen må være mer motiverende, elever lærer ikke hvis de ikke har lyst. Elever går i 13 år på skolen. Mister de motivasjonen tidlig, kan det følge dem lenge. Elevene bør medvirke i utformingen av egen undervisning, de vet hvordan de lærer best. Inkludering sikrer motivasjon, inspirasjon og læring – noe dagens skole ofte mangler.

På vegne av Elevorganisasjonen
Med elevdemokratisk hilsen,

Madelen Kloster, leder

Martine Løkken Svendsen,
påtroppende leder

Hedda Bråten, påtroppende nestleder